

MUHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI
TOSHKENT AXBOROT TEXNOLOGIYALARI UNIVERSITETI
NUKUS FILIALI

«XALQ XO'JALIGI SOHASIDA ILG'OR TEXNOLOGIYALAR TADBIQI MUAMMOLARI»

MAVZUSIDAGI HUDUDIIY ILMIIY-TEXNIK KONFERENSIYASI

MA'RUZALAR TO'PLAMI

Chorvachilikda ilg'or texnologiyalar
va innovatsion yechimlar

Dasturlash, kiber xavfsizlik va qishloq
xo'jaligi fan sohalari integratsiyasi

Ta'lim va ishlab chiqarishda innovatsiyalar,
tahlil va prognozlash vositalari

27-dekabr 2023 yil

Konferensiya IL-392103072-
"Chorvachilik komplekslarini
elektron boshqarishning mobil
ilovasini yaratish" innovatsion
loyiha doirasida olib borilgan
ilmiy-amaliy tadqiqotlar
natijalariga bagishlangan

Nukus sh. A.Dosnazarov k. 74 uy

(61) 222-49-10

www.uzplf.uz

www.tatunf.uz

<i>B.S.Raximov, A.D.Xo'janiyazov, Z.B.Saidova</i> Tibbiy texnologiyalarning samaradorligini oshirish usullar va diagnostika vositalari	238
<i>B.S.Raximov, A.D.Xo'janiyazov, Z.B.Saidova</i> Tibbiyotda signallariga raqamli ishlov berish usullari	242
<i>Б.А.Файзуллаев, А.Я.Байназаров, Г.Б.Кипшақбаева</i> Классификация неопределенности по различными характеристиками	245
<i>Sh.Rustamov, D.Jo'rayeva</i> Ilmiy texnik axborotlar foydalanuvchilari va foydalanish maqsadlari tahlili	247
<i>Z.N.Ibragimova</i> Bo'lajak pedagoglarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish	250
<i>A.A.Rashidov</i> Bo'lajak o'qituvchilarni dars mashg'ulotlarini tashkillashtirishda loyihalash kompetentligini rivojlantirishning didaktik shart-sharoitlari	253
<i>D.X.Axmadjonova, J.X.Homidjonov, J.R.Homidjonov</i> Matematika o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari va cheklovlari	255
<i>F.F.Ollamberganov</i> Videokuzatuv kameralardagi harakatlanuvchi obyektlarni aniqlash usullari	258
<i>A.Kalbaev</i> Ma'g'lumatlardin intelektual analizi tiykarinda medicinaliq diaqnoz qo'yiw maseleleri	261
<i>M.H.Xoliqnazarov, N.Y.Mo'sajonova</i> Она тили фанида ёзма нутқни ривожлантиришда акт воситаларидан фойдаланиш	266
<i>N.Sabitova</i> Tibbiy tasvirlarni tahlil qilishda su'niy intellektning qo'llanishi	269
<i>L.Raximova, N.G'anijonova</i> Dasturiy ta'minot loyihalarini boshqarish usul va vositalari.	273
<i>O.A.Asrorov</i> Talabalarga fanlarni o'qitishda axborot xavfsizligini ta'minlash.	276
<i>A.Qahramonov, U.Sharopov</i> Ta'lim jarayonida srim prognozlash metodikasidan foydalanish	279
<i>A.A.Sa'dullayev</i> axborot xavfsizligining ta'limdagi o'rni	282
<i>A.A.Sa'dullayev</i> Virtual texnologiyalarni ta'lim jarayonida tadbiq etish	284
<i>J.T.Sunatov</i> Ishlab chiqarishga innovatsion texnologiyalarni joriy etish samaradorligi	287
<i>J.T.Sunatov, R.T.Rustamov</i> Ta'limda innovatsion texnologiyalar	291
<i>N.M.Ustamova</i> Bo'lajak pedagoglarning kreativ sifatlarini rivojlantirish	293
<i>N.O'Sulaymonova</i> Pedagogik oliy ta'lim muassasalari talabalarining pedagogik kompetentligini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	295
<i>O.A.Sattarova</i> Kichik energiyali ionlarning qattiq jism sirtidan sochilish jarayonini o'rganish	299
<i>B.J.Mamanazarov, M.O. Meyliqulov</i> Virtual o'quv muhitida talabalarining o'zlashtirish natijadorligi	303
<i>Z.A.Abdukarimov</i> Computer linguistics in development stages	307
РЕФЕРАТИВ ҲИСОБОТ	312

- 2 Adilova M.F. (2022). Innovation yondashuv asosida bo'lajak pedagoglarning kommunikativ kompetentligini shakllantirish. integration of science, education and practice. scientific-methodical journal, 3(7), 99-106.
3. Adilova M.F. (2022). Methods of Innovation Approach to Forming Communicative Competence of Future Educators. Eurasian Scientific Herald, 10, 53-58.
4. Adilova M.F. (2022). Psychological and pedagogical factors of innovative approach to the formation of communicative competence of the future teacher. European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 2(04), 304-308.

BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI DARS MASHG'ULOTLARINI TASHKILLASHTIRISHDA LOYIHALASH KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING DIDAKTIK SHART-SHAROITLARI

A.A.Rashidov (Shahrisabz Davlat Pedagogika instituti magistranti)

Annotatsiya. Maqolada bugungi kunda bo'lajak o'qituvchilarda dars jarayonlarini samarali o'qitishda pedagogik texnologiyalar, o'quv-bilish faoliyatini loyiha metodi vositasida rivojlantirish mexanizmlarining ahamiyati va qullanilishi haqida fikr yuritilgan. Ta'lim jarayonida turli interfaol usullarni qullash o'qituvchida mavjud bo'lishi kerak bo'lgan kompetensiyani shakllantirish bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Tayanch so'z va tushunchalar: pedagogik texnologiyalar, ta'lim jarayoni, kompetensiya, innovatsiya, metod, loyihalash, mexanizm, ta'lim mazmuni.

Mamlakatimizda zamonaviy kadrlarni tayyorlash tizimining sifat darajasini ortishi, xalqaro standartlarga muvofiq ravisha malakali karlar tayyorlash uchun zaruriy shart-sharoitlarni ishlab chiqish, oliy ta'lim tashkilotlari bilan dunyodagi yetakchi oliy ta'lim muassasalari o'rtasida hamkorlikni o'rnatishga bugungi kunda alohida e'tibor qaratilib kelinmoqda. O'zbekiston Respublikasining 2020 yil 23 sentabrida qabul qilingan "Ta'lim to'g'risida"gi O'RQ-637-sonli Qonuni, 2019 yil 8 oktabrdagi O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risidagi PF-5847-sonli, Farmonlari va 2017 yil 20 apreldagi PQ-2909-sonli "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi, 2018 yil 6 iyundagi PQ-3775 sonli "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi oliy ta'lim muassasalariga ta'luqli Farmon, Qarorlar, shu asosda, so'ngi yillarda qabul qilinayotgan ta'limga oid bir qator hujjatlarda ta'lim jarayoniga oid bo'lgan innovatsion ta'lim texnologiyalari, o'quv dasturlari, o'quv-metodik, mobil-didaktik materiallarni keng joriy etgan

holda, talabalar hamda ilmiy-pedagog kadrlarning zamonaviy kasbiy bilimlar bilan rivojlantira olish qobiliyati, oliy ta'lim o'quv mashg'ulotlari jarayonida interfaol usullardan samarali qo'llash masalalari oliy ta'lim darajasini bugungi sifat jihatidan takomillashtirish hamda ta'limni tubdan rivojlantirishning asosiy vazifalaridan biri sifatida belgilanib kelinmoqda. Shuni inobatga olgan holda, ilg'or xorijiy tajribalarga tayangan holda zamonaviy kasbiy ta'lim jarayonini modernizatsiyalash, kompetentlikka asoslangan innovatsion ta'lim muhitini shakllantira olish, oliy ta'limda talabalarning loyihalash kompetentligini takomillashtirishga oid pedagogik mexanizmlarni yanada oshirish ehtiyojini yuzaga chiqishiga sabab hisoblanadi, buni amalga oshirish ma'lum pedagogik shart-sharoitlarni ishlab chiqishni talab qiladi .

Ta'lim sifatini yanada takomillashtirish hamda uning samaradorligini oshirish masalasining boshlang'ich ildizlari Abu Rayxon Beruniy , Abu Nasr Farobiy , Abdulla avloniy kabi mutafakkirlarning asarlarida ham o'z ifodasini topgan. Umuman olganda ta'limdagi samaradorlikga erishish masalasi uzoq yillardan beri ilmiy izlanuvchilarning diqqati etiborini o'ziga jalb etib kelgan.

Q.T.Olimovning ilmiy-tadqiqotlarida maxsus fanlardan zamonaviy o'quv adabiyotlarini ishlab chiqishning nazariy, amaliy asoslari kasbiy ta'lim jarayonini rivojlantirish bo'yicha ilmiy-uslubiy tavsiyalar keltirib o'tilgan. Shu asosida ta'lim sifatining yuqori darajada bo'lishiga bevosita ta'sir etuvchi omillar bo'yicha mutaxassislarning turlicha qarashlari mavjud ekanligini, bilim oluvchilarning saviyasi, pedagoglarning bilimi va mahorati, ta'lim jarayonining moddiy-texnik ta'minoti, jarayon monitoringining to'g'ri tashkil etilishi, natijalarning tahlili va shu kabi ko'pgina omillarni aytish mumkinligini, mazkur omillar har bir oliy ta'lim muassasasining rivojlanish strategiyasining o'quv va ilmiy jarayonlar bilan bog'liq qismlarida aks etishi, o'quv dasturlarining zamonaviy talablar asosida bo'lishiga erishish, real mehnat bozori talablariga javob bera oladigan kadrlar tayyorlashga yo'naltirilganligi, ilmiy faoliyat jarayoniga yosh avlodning ehtiyojni kuchaytira oliish, oliy malakali ilmiy pedagogik mutaxassislarni tayyorlash, xalqaro hamkorlikni takomillashtirish, kasbiy ta'limga yo'naltirish lozimligi asoslangan

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Kenjaboyev A. "Pedagogik mahorat asoslari"- T.. "Navro'z", 2012
2. Kenjaboyev A. "Pedagogik texnologiyalar-dars samaradorligining muhim omili"- T.. "Navro'z", 2012
3. Зиёмухаммадов Бўри. Педагогик махорат асослари. Ўқув қўлланма. Тошкент – "ТИБ-КИТОБ" – 2009
4. Lundin RA, Midler C, muharrirlar. Loyihalar yangilanish maydonlari sifatida va ta'lim jarayonlari. Boston: Kluwer Academic Publishers; 1998 yil.
5. Argyris C. Tashkiliy ta'lim haqida. Kembrij, Oksford:
6. Blackwell Publishers; 1999 yil.

MATEMATIKA O‘QITISHDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI VA CHEKLOVLARI

D.X.Axmadjonova (Farg‘ona shahar 6-umumiy o‘rta ta‘lim maktabi),

J.X.Homidjonov (TATU Farg‘ona filiali),

J.R.Homidjonov (Alfraganus universiteti)

Annotatsiya. Ushbu maqolada matematika o‘qitishda AKTni qo‘llashning afzalliklari va bir nechta cheklovlari haqida batafsil yoritilgan. Shu bilan birga matematika o‘qituvchilarini kompyuterdan foydalanish va o‘quv maqsadlarida AKT qo‘llash bo‘yicha tayyorlashni oshirish zarurligi ko‘rsatilgan.

Kalit so‘zlar. AKT afzalliklari, AKT integratsiyasi, Matematika o‘qitish, AKTning to‘siqlari, Matematika.

Kirish. Bizga ma‘lumki, bundan 3500 yil oldin Xitoy faylasufi Konfutsiyni “Eshitganimni yodimdan chiqaraman, ko‘rganimni eslab qolaman, mustaqil bajarsam tushunib yetaman”, degan iborali so‘zlari bugungi kunda ham o‘z ifodasini topmoqda. Ta‘limda AKT hamda pedagogik texnologiyalarni qo‘llaganda o‘quvchi eshitish, ko‘rish, ko‘rganlari asosida mustaqil fikrlash imkoniyatiga ega bo‘ladi. AKT nafaqat o‘qitish va o‘rganish vositasi, balki o‘qituvchining ta‘limdagi rolini o‘ynashi uchun harakatlantiruvchi kuch sifatida ham ishlaydi. AKTni qo‘llash o‘quvchilarni kelajakdagi ehtiyojlari bilan bog‘ bo‘lgan turli ko‘nikmalarga ega bo‘lishi mumkin, masalan, Microsoft Word, elektron pochta va internetdan umrbod ta‘lim jarayonlari uchun foydalanish. AKTni qo‘llash o‘qituvchilarga o‘z tarmoqlaridan tashqari resurslarni olishga yordam beradi va shu bilan ularga o‘qitish va o‘qitish jarayonini o‘zgartirish imkonini beradi.

AKTni qo‘llash talabalarning o‘rganish va o‘qituvchilarning o‘qitish sifatini yaxshilash va oshirishga qaratilgan. Bundan tashqari, bu texnologiyani sinf ichida yoki tashqarisida bo‘ladimi, turli xil ta‘lim va o‘qitish sharoitlariga moslashtirish jarayonidir.

AKT barcha fanlarga, shu jumladan matematikaga ham qo‘llanilishi mumkin. Keong va boshqalar fikriga ko‘ra, matematika o‘qituvchilarining 89,5% o‘z darslarida asosiy AKT ilovalaridan foydalanadilar. Bundan tashqari, tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, veb-saytlar orqali internet qidiruvidan matematika o‘qituvchilarining 68,5 foizi foydalanadi, elektron pochtdan esa 44 foizi foydalanadi va 7,2 foizi onlayn forum muhokamalarida qatnashadi[1]. Bu foizlar o‘qituvchilarning darsliklardan tashqari o‘quv resurslaridan foydalanish uchun AKTdan foydalanish qobiliyatiga bog‘liq. Bilvosita, AKT o‘qituvchilar uchun simulyatsiya, eslatmalar, mashqlar, aqliy hujum va ma‘lumot almashish ko‘rinishidagi o‘quv resurslarini olishning muhim vositasiga aylandi.